

jasnejši prihodnost zasijala; zlasti, ker se na slovenski okrajni za omiko ljudstva kot prvo podlago dušnega in telesnega blagostanja z vpeljanjem šol vedno bolj skerbi. Tako so se v zadnjih letih v Dolinski fari po hvalevredni prizadevi visoko častitiga g. Jož. Kovačiča, bivšiga tehanta in sedanjiga c. k. šolskiga nadzornika v Terstu, dve učilnici vtemelile. V Boluncu je g. Jernej Brence, nedeljski kaplan in učenik, v djanju pokazal, da je le iz ljubezni do otrok te teške opravila na-se vzela. V Podgorjah si g. Martin Poklukar, kaplan in učenik, nadušen za občinsko dobro, nevtrudljivo prizadeva, da bi kmetje veliki namen in prid šole spoznali, in tako svojim otrokam tisti zaklad pripravili, ki se celo življenje rabiti more in nikoli ne vsahne. Slava takim možem, kateri zraven duhovnih opravil se težavne izreje otrok ne ogibljejo, ampak prepričani, da le poduk in omika zamoreta dober sad donesti, se z vso močjo trudijo za dosego tega imenitnega namena.

Novičar iz Ljubljane.

O pondelj so se zopet začele očitne porotne sodbe v Ljubljani, ki bojo do 6. prihodnjiga mesca, terpele. Začela se je porota z Blažem Dolinarjem iz Staniš, Loške sodne okrajne, ki je obdolžen ropomora in tatinstva, poklicano je 30 prič, za njegoviga zagovornika je g. dr. Kavčič izvoljen, — ta obravnavava bo 3 dni terpela; — 22. 23. in 24. maja pride Janez Pole, po domače Kapnik iz Grabč Radoljske sodne okrajne na versto, obdolžen umora, posiljenja in tatinstva, prič je 20, zagovornik je g. dr. Ahačič, (nadjati se je, da ta porota ne bo očitna); — 26. in 27. maja bo sojen Anton Nograšek, po domače Kušmiha, iz doljnih Strajn, Kamniške sod. okrajne, obdolžen ropomora in poskušena tatinstva, prič je 5, zagovornik g. dr. Napret; — 28. maja pride na versto Janez Sablič iz Reke zavolj hudodelstva tatvine, 2 prič, zagovornik g. dr. Rudolf; — 30. in 31. maja bosta stala pred sodbo Jožef Mihevz in Tomaž Pristopnik, obdolžena hudodelstva tatvine, in ž njima vred kakor deležniki tega hudodelstva Urša Sakavšek, Janez Pristopnik, Jože Čuden in Jože Kušar; prič 5, zagovornika bosta g. dr. Zwyer in g. dr. Merk; — 2. in 3. rožnika bo stal pred sodbo Andrej Monfreda, gruntar iz spodnje Zadobrove okolice Ljubljanske, obdolžen hudodelstva uboja; prič 4, zagovornik g. dr. Napret; — 4. in 5. rožnika pride na versto Jakob Starman iz Vaš, stanujoč v Goloberdu okolice Ljubljanske, zavolj hudodelstva uboja; prič 5, zagovornik g. dr. Rak. Predsednik te porote je g. Kozjek, svetovavec c. k. deželne nadsodije v Celjovcu; pri 6 obravnavah bo g. dr. Kaiser žl. Trauennstern postave zastopnik, pri eni pa derž. pravdnika-namestnik g. Kaprec. — Začela se je porota o pondelj s tem, da so bile prič za 1. obravnavo izvoljene in v prisego vzete; po tem je bral g. deržavni zastopnik imena tistih porotnikov, ki poklicani v poroto niso prišli, in je g. sodnikom predložil, da naj se vsak teh zamujencov po postavi kaznuje, in scer z oziram na to, da vsi danes poklicani so se še le pervikrat te zanemare okrivili, vsak z 25 gold. Porote so, kar bi imel še vsak spoznati, imenitna naprava, in porotnik biti, je častno in važno opravilo, kterimu se ne sme nihče po nemarnosti odtegniti, ker postava tako veleba. — Pervi, ki tabart pred sodbo stoji, je Blaž Dolinar, 36 let star človek kmečkiga stanú; na obrazu se mu že bere, da mora prav prekanjen človek biti, česar tudi popis celiga njegoviga življenja prič. Obdolžen je, da je 2. junija lani nekiga živinokupca umoril in ga potem za 1400 gold. ob-

ropal. V neki gostivnici v Loki se je nek soznanil s tem kupcam in mu je rekel, da mu v svoji vasi vé za posebno lepo kravo; kupec gré tjé, ali tam ne vedó od nobene krave na prodaj, — vernivšiga od tod je — kakor sum gré — v bližnjim gojzdu pričakal, ga ubil in obropal. Gotovo je, da čez neke dni so kupca v gojzdu mertviga in obropaniga našli, — tudi je gotovo, da je Dolinar potem veliko denarja imel i. t. d. Na vprašanje: od kod je denar dobil, pravi, da ga je zakopaniga tú in tam našel. Kar priče zoper njega taciga govore, kar služi v poterjenje imenovaniga hudodelstva, on prederzno tají. Včeraj so bile še zmirej prič zasliševane in spričevanje zdravnikov zastran ubitiga. Danes pride sodni dan za-nj. — Kar smo že pri poslednjih porotah pozimi rekli, da poslušavci zadej le malo od tega razumejo, kar se gori govori, moramo sedaj poleti še bolj poterjiti, ker vedno memo porotnice derdrajoči vozovi pretiho govorenje zgorej še bolj glušijo. Kolikor smo dosihmal slišati mógli, govori g. predsednik gladko slovenski jezik. — Naš nepozabljivi roják, slavni misionar g. Franc Pirc, od kteriga že dolgo nismo nič zvedili, je pisal te dni g. F. Šmidtu in vredniku Novíc iz Arbrecroche v Indii, od kodar svoje misionarske opravila opravlja. S serčnim veseljem smo sprejeli njegov dopis od 13. marca t. l., v kterim nam naznani živo radost nad Vertovecovo „kemijo“ in „Novícami,“ ktere smo mu po g. Šmidtu poslali. „Nikdar — pravi — me še niso nobene bukve tako razveselile, kakor te, ne le zastran njih zapopadka, na vse strani koristniga, temuč tudi zastran jezika v mnogoverstnih rečéh že tako omikaniga, de se, z oziram na tisti čas, ko sim jez svojo ljubo domovino zapustil, temu ne morem dosti prečuditi, kako močno so gosp. pisatelji slovenski jezik izobrazili. Le žal mi je, de se zavolj mnozih opravkov v daljni ptuji deželi tudi jez ne morem pridružiti domorodnim pisavcam, in de sedaj ne morem nič družiga storiti, kakor Očeta luči za blagoslov tako slavniga in občno koristniga početja goreče prositi in se veseliti nad obilnim sadom, ki iz tega izvira za blagostanje moje drage domovine.“ — Še eno veselo novico zamoremo danes svojim častitim bravcam naznaniti, namreč da nas je te dni naš prečastiti domorodec iz Cerčna, dozdej avskultant pri c. k. deželni sodii v Terstu, g. dr. Anton Rojc obiskal — na poti v Zagreb kot izvoljeni c. k. redni profesor kazenskoga prava na c. k. pravoslovni Zagrebški akademii. Veselilo nas je osobito slišati, da po dovoljenji slav. ministerstva bo smel g. dr. Rojc svoj predmet tako dolgo v slovenskim jeziku učiti, dokler ne bo zmožen ga v ilirskim jeziku razlagati. To ne bo dolgo terpelo, ker novi g. profesor, vedno iskren Slován, že sedaj ilirsko narečje popolnoma razume, in si ga bo o kratki dobi tudi za javno učenje popolnoma prilastil, kar bo tolikanj lagleje, ker v tehniških izrazih si nista ilirski in slovenski jezik — koléna ene matere — dosti navkriž. — Ravno beremo v „Südslawische Zeitung“ dopis iz Dunaja 12. maja, ki pravi: „Veseli nas, za gotovo povedati, da ravno sedaj na nasvèt g. general-prokuratorja na vse deželne sodije Krajskiga in Koroškiga ministerski naukaz gré, po kterim morajo preiskavni sodniki prihodnjic vse zapisnike v slovenskim jeziku pisati. Po tem novim ukazu je poprejšnji ukaz, ki je nemškutarii vso oblast v roke dal, srečno overžen i. t. d.“ Močnon as bo veselilo, ta ustavni ukaz brati — vunder smo zastran že tolikrat spremenjenih ukazov zastran zapisnikov že taki neverni Tomaži, da bomo popolnoma še le takrat veseli kadar bomo ta ukaz brali. — Ker se je g. Ambrož pred nekimi tedni za namestnika poprejšnjih podložnih kmetov pri deželni oprostivni komisii prostovoljno odpovedal, je bila včeraj nova volitev, h

kteri je prišlo vsih 20 volivcev (clo nobedin ni zaostal), ki so z veliko večino glasov, namreč 16, zopet g. Ambroža za svojiga namestovavca izvolili. To očitno veliko zaupanje je g. Ambroža določilo, da je imenovano namestništvo zopet prevzel. — Po razglasu ministersva pravosodja od 12. maja je g. dr. Alb. Merk za cesarkiga doktorja (advokata), v Krajnji izvoljen, — za notare pa so izvoljeni: s sedežem v Ljubljani: g. dr. Janez Oblak in g. dr. Jožef Orel; s sedežem v Kamniku: g. Janez Supanc, sedež c. k. komisar v Trebnim, — s sedežem v Vipavi: g. Alojzi Mulaj, sedaj c. k. komisar v Postojni, — s sedežem v Kerškem mestu: g. Karl Kallmann, sedaj inspektor pri Krajnskih stanovih, — s sedežem v Ribnici, g. Matevž Logar, bivši okrajni sodnik. — Perve Ipavske česnje smo vidili 20. t. m. v Ljubljani na prodaj, — skorej pozneje, ko druge leta. — Ravno pri sklepu današnjega lista (ob šestih zvečer) je začel v Ljubljani sneg precej naletavati; vender ga ni nič obležalo.

Novičar iz mnogih krajev.

V deržavnim zakoniku stoji cesarski patent od 15. tega mesca, kteri naukaže nektare ravnave, kako se imajo denarne zadéve našiga cesarstva v red djati: 1) deržavni papirni denar, kar ga je po kurzu na silo med ljudmi, se ne sme čez 200 milionov goldinarjev pomnožiti; 2) cesarski naukaz od 28. junija 1849, da se Dunajska banka ne sme vpotrebovati, da bi za deržavne potrebe izdajo bankanot pomnožila, se mora tudi prihodnjič zvesto spolnovati; 3) ker je resničnavolja cesarjeva, da se ima sčasama vès na silo izdani deržavni papirni denar nazaj potegniti, je cesar ukazal, da se dela, ki v poravnavo tega segajo, morajo kar je nar bolj mogoče hitro dokončati in storjeni sklepi v dosego tega namena mu kmalo predložiti. — Cena zlata in srebra je te dni zlo padla; cena cekinov je bila 17. maja 32, srebra 28. — Naš cesar, car Ruski in kralj Pruski se bojo snidili 29. t. m. v Olomucu, kjer bojo ostali 8 dni, in se pogovorili zastran združeniga poravnanja sedanjih negotovih evropskih zadév. O tem času se bo okoli Olomuca 30000 vojakov avstrijske armade zbralo. — Nadvojvoda Janez se je podal s svojo gospó in sinam v Meran na Tiroljsko, kjer se je 18. dan t. m. slovesno streljanje iz cele dežele zbranih strelcov začelo, za ktere je nadvojvoda visoke darila postavil. — Ker se je med ljudi, ki poleg telegrafa prebivajo, kriva misel zaplodila, da je bakreni drat telegrafa pohištva zavolj strele nevaren, je razglasilo telegrafno vodstvo prav jasen poduk, v katerim dokaže, da je bakreni drat telegrafa le še odvodnik, da v bližnje pohištva ne treši, ker strelo na-se vleče. — Po tem kar se iz Banata in Sirmije v Horvaških časnikih bere, stoji ondi polje tako lepo, da se sme prav bogata letina pričakovati, zato je žitna cena, čeravno je kupcov veliko, poslednji čas na pol nazaj šla; banaško kibljo, ki je pred nekimi tedni 16 gold. slabiga denarja veljala, ponujajo sedaj po 8 gld. — Dokler ne pride nova postava za lov (jago), bojo prišle nektare začasne postave, kako se imajo lovi v najém (štant) dati, namreč najemšina mora nar manj 6 let terpeti; vsak, ki ima pravico na lov iti (jagati), bo dobil opravičivni list, kteriga je dolžan, žandarju pokazati, ako ga za-nj popraša; zamudne županije se zamorejo primorati, da svoje lovstvo v red spravijo. — Županijam, ki bojo prihodnjič davke pobirale in vradijam odrajtovale, se bo podal razumljivo napravljeni navod tega opravilstva. — Železnico na Semeringu (na gori med Avstrijskim in Štajarskim) dela sedaj

okoli 13,000 delavcov. — Namesto g. dr. Kleeman, na je dosedanji vodja Mariborskiga gimnazija, g. Miroslav Rigler, za nadzornika Štajarskih, Krajnskih in Koroških gimnazij izvoljen.

Smešnica.

Krajnski jezik in krajnski kraji so mnogim ljudém, ki se clo učene štulijo, neznani! Kakor jih je veliko, ki ne vedó, da krajnski jezik je slovenski jezik, tako so tudi naše mesta in naši kraji večidel na Koroškim. Ljubljana na Koroškim! Žužemberg na Koroškim! Novomesto na Koroškim! clo Sava na Koroškem! Taka tãma je še v glavi nekterih modrijanov v letu 1851!!

Slovenske besede

v Liburnii (Istrii nabrane.

Vehica Augendeckel, — omejak eingemauertes Stück Acker, — grajan Stadtbewohner, — izgrebice Werg, — lancun Leintuch, je slovensko od lan, — svaža Bilderrahmen, (svezati), — klesar Steinmetz, — podmerati untertauchen, — podmerač Taucher, — čoka, kloka Kirchenluster, — nevera Sturm, neverin Sturmwind, — huntati durch die Nase reden, — huntalo der so redet, — kapla mu je pala der Schlag hat ihn berührt, — klač Glockenschwengel, — naradovati se gratuliren, — pačuhati pfuschen, — pačuharija Pfscherei, — majtavina Schwindel, — jakevati se sich um die Stärke probiren, — tučak Mörser, — trusnat korpulent, — čmar Milz, — bratjenik einer aus der Bruderschaft, — razkup Verfall des Kaufkontraktes, — napol auf Hälfte des Ertrages, dann: spolovar, spolovina, — vuna grintavica Frühwolle, — vuna postrižna Spätwolle, — ovce murice Melkschafe, — ovce sterple gelte Schafe, ovce jerušice junge Schafe.

Pogovori vredništva.

Gosp. Podgrivarskimu: Radi bi po Vaši prošnji naznanilikako s živino ravnati, kteri se je v kakošnim delu kamnje zaredilo, da, kakor pravite, so o Vaši okolici ob kratkim trije voli zastran kamnička poginili, — ali kamnje in kamnički se zaredé v mnogoverstnih delih trupla; treba je tedaj, da nam naznanite, kje je bil kamen? — Dalje prosimo možé po deželi, da bi nam hotli iz mnogih krajev na znanje dati navadne (pa tudi manj navadne) slovenske imena posamesnih delov obojnih živinskih spolovíl (Sexualorgane) in porodnih iztréb, ker zlasti v tistim imenitnim delu živinozdravništva, ki bo zapopadel poduk: kako o porodih živine pomagati, bomo potrebovali po slovenski deželi navadnih imén. Naznanjeno nam je že tudi bilo, da na Štajarskim beseda porod za »Geburt« pri živini ni v navadi, pa po nesreči smo založili tisti dopis, — prosimo tedaj da bi se nam to še enkrat naznanilo.

Navod

za spisovanje županijskih zbornih zapisnikov.

Že v 1. listu Novic obljubljeni izgled: kako naj se zapisniki ali protokoli županijskih zborov ali skupšin pišejo, da bo prav, — podamo častitim bravcam danes, misleči, da ne pridemo prepozno, akoravno smo se v tem nekoliko zakasnili, ker še ni davnej, kar smo zavolj tega vnovič naprošeni bili.

Preden pa tak zapisnik, ki nam ga je naš v teh rečeh izverstno zvedeni župana-namestnik g. Ambrož za Novice podal, v izgled damo, se nam potrebno zdí, nektare besedice zastran spisovanja tacih zapisnikov sploh omeniti.

Vsaki redoljubni gospodar si važniši reči svojiga